

Homerova slepa publika

Piše: Zoran Panović

Dogodine, u vreme Sajma knjiga (ako ga bude, jer ko zna kakvi će epizodi pandemije – ove H1N1 ili neke druge – biti narednog oktobra po masovna okupljanja), probajte jedan eksperiment koji ja godinama praktikujem. Nakon obilaska BG Sajma knjiga, procunjajte malo po gradu, na primer potezom od Vukovog spomenika do Cvetkove pijace i pogledajte kakve se sve "buvljačke" knjige nude za sitne pare: one zaboravljene, ali za razumevanje epohe i mentaliteta ključne knjige. Čak što bizarnije, to ključnije. One koje neće doživeti

Sudbina je čudo. Ostalo je, kaže, bilo lako. Seo je u kola, vozio se magistralom, ušao u dolinu Neretve i došao do "Troje" (Gabele). "Homerovu slepu publiku", bestseller u kome je do detalja izložio svoju teoriju, Roberto je objavio 1984. godine (pohabanu knjigu koju smo mi pazarili između Đerma i Cvetka na srpskom jeziku objavili su 1985. Tanjug i Rad)). Lavina je krenula, malo je bilo ravnodušnih. Arheološka sapunica uzbukala je kolotečinu samoupravne zemlje dembelije kojoj se omča polako spuštalila na vrat. Roberto se našao

je Lastovo Ehina, a Mljet Zakintos. Da je, kojim slučajem, Prajs umesto u Gabeli, Troju pronašao recimo u Bečićima ili Sutomoru, ko zna da kakve bi se simbioze Njegoša i Homer došlo, a takva blizina srpsvra (njegove Sparte) i trojanstva, onaj bizarni predlog Slobodana Miloševića o konfederaciji Srba i Grka, mogla je učiniti kudikamo suvislijim. Ali, šta da radimo kad Prajsa kome saosećaj nije stran (stao uz nas za vreme NATO agresije, raskrinkavao svetske zavere), i dalje ne priznaje nauka. Nauka doduše ne priznaje zvanično ni "leteće tanjire", a oni,

Seobe Slovena nije ni bilo. Bar ne za Srbe koji nisu došli niotkuda, jer su oduvek bili tu, prisutni, svoji na svome i sami po sebi. Trojanci, dakle. Ostaje nam samo da žalimo što se režiser "Troje" Wolfgang Petersen i njen scenarista Dejvid Beniof, nisu setili Prajsa, Srba i "Homerove slepe publike", kad se ionako nisu držali Homera ko pijan plota

"ento" izdanje i koje na Sajmu teško da ćeće naći. Teško da ih ima i u fensi antikvarnicama. Evo našeg ovogodišnjeg izbora koga smo u vreme Sajma (na njegovim marginama) našli na kartonskoj tezgi, bliže Đermu nego Cvetku.

Sećate li se meksičkog istraživača drevnih kultura i hotelijera Roberta Salinasa Prajsa koji je pre dvadeset i kusur godina, kako se pričalo, zaljuljao tlo sastavljenom od "čvrstih" istorijskih teorija i balkanskim narodima dao šansu da postanu "nebeski", ili makar "Trojanci". Pre dve decenije i kusur, simpatični Roberto je na jednoj meksičkoj televiziji užviknuo: "Drevna antička reka Skamander je Neretva, a stari grad Gabela u njenoj dolini je Troja". Roberto je bio ubeden da Troja koju je otkopao Šliman nije Troja o kojoj peva Homer. Pitanja su se množila, Roberto je za svojom opsesijom lutao kao Odisej. Izbor se sužavao i Jadran mu se, kako je priznao, "sam nametnuo". Uostalom, Odisej je i tu svraćao.

na pola puta između "genijalnog naučnika" i "šarlataha".

Svi su mogli da se ovajde: zbog toga što je htelo da utvrdi vezu Trojana sa Ilirima, Prajs je bio ko meso i nokat tezi o Albancima kao potomcima Ilira. Ako su Trojanci odlepšali na nebesa, onda je bio blizak Srbinima, a odatle do "dopisnog člana" SANU, u ono vreme nije bilo teško, pa ostaje čudenje kako Prajs nije postao i srpski akademik. Zar i Hrvati nisu nešto bulaznili o njihovom "persijskom" poreklu, a Neretva, Medugorje, Troja i Persija, pa sve je to tu. Tisućeljtno. Ne znamo kako je tada na trojansko pitanje reagovao Jevrem Brković, ali da je Prajs svoju teoriju ponudio dve decenije kasnije, Duklja i Troja bi verovatno bili sinonimi. Išao je Roberto u detalje. Otkrio nam je kako je Lezbos, u stvari, Brač koji se помиње u 24. pevanju Homerove "Ilijade". Nije nam, doduše rekao, šta je Goli otok, ali smo zato saznali da je Korčula Tenedos (na kome je navodno sagraden čuveni trojanski konj), da

priča se, sleću na srpsku planinu Rtanj, koju je i Prajs pohodio.

Ako Srba ima i u Bibliji, a to su, ne zaboravimo, govorili i ljudi sa naučnim titulama, zašto Srbi ne bi bili ti koji su vodili i Trojanski rat? Pošto, jel te, seobe Slovena nije ni bilo. Bar ne za Srbe koji nisu došli niotkuda, jer su oduvek bili tu, prisutni, svoji na svome i sami po sebi. Trojanci, dakle. Ostaje nam samo da žalimo što se režiser "Troje" Wolfgang Petersen i njen scenarista Dejvid Beniof, nisu setili Prajsa, Srba i "Homerove slepe publike", kad se ionako nisu držali Homera ko pijan plota. U Šotrinom "Kosovskom boju" traktor na horizontu i buvljački sat digitorac na rukama ratnika, nisu ništa u poređenju sa avionom iznad Breda Pita u Petersenovoj "Troji". O Prajsovoj sudbini danas vam i Gugl teško može pomoći. Čak sumnjamo da li je Džoni Štulić uopšte svestan šta prevodi u holandskom dobrovoljnrom izgnanstvu.

(Autor je glavni urednik dnevnog lista Danas)